

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

C. xiii. Q[uod] disciplina militaris plurimu[m] p[ro]dest: & q[ui]d militiam
maxi[m]e fra[n]git.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

cingulo frustra portat. Ipsius quoque cinguli cassa est significatio: nisi fidem eius roboret & solidet labor. Videas multos cinguli honore tumetes: sed nisi honorẽ impleat laboriosa merita: id est est ac si p solida substantia quis vedicet spumã. Profecto dignus est privilegium pdere: qui concessa sibi abutit potestate. Abutit aut qd vel nõ faciendo qd oportet / vel faciẽdo qd fieri nõ debet. Et cū utrũq; sit malum: vt dicit peccatũ delicto grauius esse solet. Delinquit enim q nõ implet officiũ: sed plane peccat q quis cõmittit cõtrariũ. Albo siquidẽ nigrũ magis opponitur q nõ album: & tristitia letitiã magis impugnat q spes aut timor: q neq; in letitie rationem cadunt: nec ei maxime aduersant. Et cingulo quidẽ abutit tã ille qui nõ implet qd oportet ex militie sacramento / q ille q impugnat militie sacramentũ. Delinqt tñ grauius qui impugnat sicut hostis verus: ignauro milite odibilior est. vñ qui rēpublicã & inermẽ manũ / militariũ armis impugnat: iustissime exauctorat: tãq; ille qui figurã hostilẽ induerit. Sed pre ceteris oĩbus diuino & humano iure grauius ferunt sacrilegi / & hi qui variis pturbationibus ipugnat ecclesiã dei quibus lex nõ p̄cisionẽ dexterarũ: sed penã irrogat capitalẽ. Si patrociniũ illorũ assumat cicero & demosthenes / si in defensione eorũ linguam acuat & totius ingenii sui vires exhauriat quintilianus. si iura viguerint: qd post deũ in manu p̄ncipis est / fortũas eorũ & capita / qn legitimis suppliciis feriant tueri non poterunt. Qz si gladiũ suũ aduersus tales non exerit princeps / in seipm proculdubio puocat gladiũ bis acutũ quẽ in ore suo gerit filius hoĩs gladium vtique qui viuus & efficax est / qui corp⁹ findit / & animã mittit in gehennã ad quẽ obtusus est omnis gladi⁹ & omnis armatura fragilis fluida & ifirma / p̄ter illam quã sola cõstruit gratia in bonorũ fabrica meritorũ. Sunt tñ plurimi qui malorũ clamore operũ qn militie cõsecrãdi cingulum altari obtulerũt videtur protestari se eo tũc animo accessisse vt altari & ministris eius: sed & deo q ibi colit bellũ denũciaret. Facilius crediderim hos malitie execratos: q ad legitimã militiam consecratos.

¶ Qz disciplina militaris plurimum prodest: & quid militiam maxime frangit.

Cap. XIII.

DRoinde necessaria est disciplina militaris: cuius quãta sit vtilitas non facile dixerim. Vt enim dictum est romanis adeo profuit disciplina / vt orbem sue subicerent ditioni. Alexander quoque macedo exiguã manũ militarem suscepit a patre sed doctam: qua assuefacta mi-

es. q. iij. privilegium.

Differẽtia in delictũ & pctũ militie.

Licero. Demosthenes. Quintilianus.

De alexandro macedone.

Polícratíci de Curialiū nugis.

De xerxe la-
cedemoníis.

litie/orbē terrarū aggressus innumeras hostium copias fudit.
Xerxes a trecentis lacedemoniorū ad trimopilas vexat⁹: cum
eos manu infinita plurimisque suorum amicis vix confecisset: in
eo se deceptū dicebat/ quod multos quidē homines haberet: viros
autē discipline tenaces nullos. Hoc quideꝫ vere dixit/ quod & fur-
ga illa testatur/ qua apud salaminā turpiter victus: qui tot gētes
in bella trahebat: vt duces non possent facile numerari vix vna
naue euasit. Fertur enim quod duces exercitus eius non consueue-
rit pre multitudine aliter nūerare: quā singulis telis receptis a sin-
gulis vt ex numero telorū ducā quoque numerus teneretur. Est
autē dux vsquequaque inutilis: apud quē disciplina non viget: & fur-
stra sperat victoriam/ qui animos manusque militū assidue nō ex-
ercet. Miles subitus subito describit ducem/ & laboreꝫ ferre non
sustinet quē cōtinuus nō exercuit labor. Cesaris aīem fiducia ro-
borauit quod ei res erat aduersus militē subitū/ ducēque emeritū: &
qui longa pacis quiete dederat ducē. Sed & vbi victoria despe-
ratur ad spē vindicte erigendus est animus. Est enim interdū
vna salus victis nullam sperare salutē: & vt se victores putēt/ si nō
moriantur multi. Magnū nāque muneris loco est/ satiari vltiōe:
& dispendiū vite/ vindicte solatio compensari. Facile assumit
pugnandi necessitatem cui fugiēdi iponitur difficultas. Audas-
tiores sunt qui bellum inferunt/ & sepe dū alii honeste virilitē
mori cupiunt: feliciter vincunt. Audentes namque fortia iuuat/
& vt pugne discrimen imminet. degeneres animos timor ar-
guit/ quo nihil ignominiosius est/ his qui nomen & officiū mi-
litie pfitentur. Timidos nāque grauissime lex percellit militaris
Duci quoque in re militari diligentissime precauēdum est: ne ve-
nus & vinum pugnancia pectora frangant. Semper enī vincit
luxuria: sed eos dūtaxat quos ante corrūpit: eo quoque studiosius
fugienda est: quod in diētelam suam acerrime seuit. Antioch⁹ tan-
te luxurie & supfluitatis instruxit exercitum/ vt etiā gregariū
milites auro caligas facerēt: pualcarentque materiam/ cui⁹ amo-
re populi dimicant. Gens quoque parthorū sepissime superat/ eo
quod luxuriosissima est. Nam quicquid ad eos tractus mūdi que te-
porē. Ibitur/ emollit gentes clementia celi. Solent nō in acie co-
minus preliari: sed quoad possunt hostem eminus ledunt. Ob-
sessas vrbes/ mora & viribus nesciunt expugnare. Pugnant p-
currentibus equis: aut terga dantibus / sepe etiam simulatibus
fugam. Signum his ex antiquo more/ nō tuba: sed tympano da-
tur/ nec pugnare diu possunt: quia intolerabiles essent si quant⁹

Antiochi lu-
xuria.

Parthorum
luxuria.
Lucanus.

est eorum impetus tanta esset perseverantia. Natura taciti ad faciendum quod ad dicendum promptiores. In cibum parci/ fides dicti permittitur nulla. Principibus metu: non pudore vel religione parent. Principatus vero quem corrumpit luxuria diu stare non potest/ aut si steterit opprimentis iudicio dei cuomet quicquid immoderatio luxurie hausit. Modum siquidem sui nescit: nec ante intemperantiam reprimat quod ex indulgentiore licentia in extrema turpitudinem prolatur. Assiriorum discute plagas: & historiarum testimonio conuincas regna eorum impulsu luxurie esse subuersa. Inter cetera refert trogus: quod postremus rex assiriorum regnavit sardanapalus/ vir muliere corruptior. Ad hunc videndum quod nemini ante eum permissum fuerat prefectus cum admitti magna ambitione egre obtinisset/ iuenit euz inter scortorum greges/ purpuram colorem/ muliebri habitu cum mollicie corporis & oculorum lasciuia omnes feminas anteiret pensa inter virgines parcientem. Quibus visis indignatus/ tali femine tantum virum iri subiectum/ tractantemque ferrum/ & arma habentes parere: progressus ad socios quid viderit refert. Negat se ei parere posse qui feminam se mallet esse quam virum. Fit igitur coniuratio. Qua ille audita/ in aulam regiam se recepit. Vbi exstructa incensaque pira & se & diuitias suas in incendium mittit/ hoc solo imitatus virum. Et precedentium quidem regum robur a luxuria emollitum est: deinde per singulos quasi per gradus inualecente mollicia: in hoc tandem effeminatum fractum & comminutum est. Imperium fere romanum exhaustum est: & diuisum/ nerone impante: cuius gula fere omnia deuorauit/ maculauit libido: exhausta auaritia/ fregit ignauia: luxuria cum superbia exinanuit. Hic nullam vestem bis induit: vt in aliquo ceteris singulari gloria prelueret. Sed dum roma permisit/ totum orbem fecit in gloriam. Quicquid aliorum quasi industria: huius inertia fere amisit.

¶ Romanos pre ceteris in disciplina viguisse: & in eis iulium cesarem floruisse pre ceteris.

Capitulum XV

Sed cum omnium gentium exempla reuoluo disciplina romanorum pre ceteris lucet. Mesis quoque plurimum profuisse legitur disciplina. vt in paucitate sua finitimis superatis: cum romanis ausi sint super imperio gentium dimicare. Quod feri aut extiterit/ ex rebus eorum colligit quibus aduersus romanos pugnatur/ vnde ducuntur acie postulato silentio. Vos (inquit) estis? Responsum est/ romani gentium domini. Et ille. Ita fiet (inquit) si nos viceritis. Graui tadem conflictu pugnatum est

Parthorum natura.

Subuersiois causa regni assiriorum.
Trogus.
Sardanapalus?

De imperio fere romanum consumptum fuit sub nerone & quare.

Messiorum notabilis ratio ad romanos.

Supra hinc inde respicitur.